ΕΛΤΑ

Αστερόεννα

● Μυτιληναίων Λόγος ● Τέχνες ● Πολιτισμός

Κάθε δεύτερη Πανσέληνο

Νίκος Συνόδης

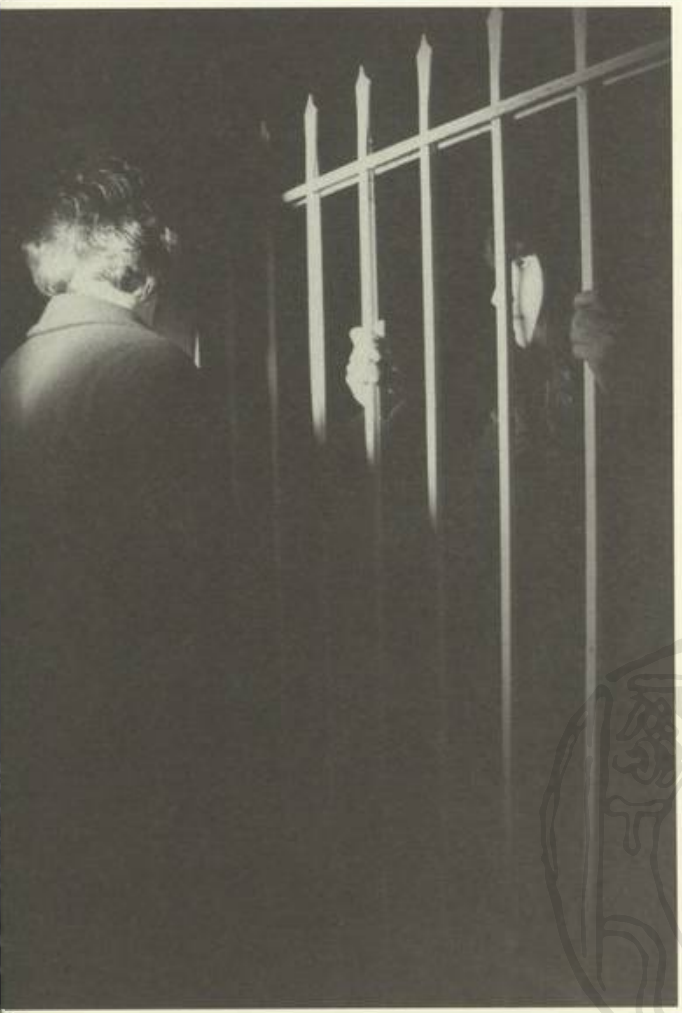
...ανάμεσα στο χθες και το σήμερα...

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ "Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ"
Εκδότης - Διευθυντής: Περικλής Φ. Μαυρογιάννης

18 ΙΟΥΝΙΟΣ '10
ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Μοιράζεται χάρισμα

Με το φακό της Κέλλυς Πέρρου

Έλα στο παλάτι των ονείρων μου,
σαν μακρινό τραγούδι ξενιτειάς,
τρυγώντας τους αέρινους χυμούς μου
κούρνιασε στου πόθου τον μυχό
μεθυσμένη απ' τη σκιά σου
σε ικετεύω
σύρε το βλέμμα σου απάνω μου,
γωνιά ζεστή του δειλινού.
Ατέλειωτο ταξείδι η σάρκα σου
και πώς να σεργιανίσω;
Σύντροφε του ονείρου μου,
ανάσα μου και φως μου,
μεγάλη αγκαλιά μου.
Μην αργείς...
Είμαι βυθός που λαχταρά το φως
και σε ζητώ στην μοναξιά μου
τρικύλισμα του νου σε απέραντα λειβάδια...

"Ερωτικό"
Ελένη Ι. Κάσδαγλη

"Γεννημένη στη Μυτιλήνη και μεγαλώνοντας στο νησί, έμαθα να παρατηρώ τη φύση και τους ανθρώπους. Η πρώτη μου επαφή με την τέχνη της φωτογραφίας ξεκινά από τα πρώιμα νεανικά μου χρόνια.
Μου φαινότανε πάντα συναρπαστικό, η απαθανάτιση της στιγμής με όλη τη μοναδικότητά της, αλλά και την ποικιλία των συναισθημάτων που απορρέουν από αυτή.
Ήρθα στην Αθήνα το 1996 και σπούδασα φωτογραφία, στη Σχολή ΑΚΤΟ, με δασκάλους τον Γιαννακόπουλο, τον Σάμιο, τον Ατματζίδη, τον Άλκη Ξανθάκη, και την Lora Dodson.
«Έρως και Θάνατος» είναι η πρώτη ατομική μου έκθεση στο νησί μου."

Κέλλυ Πέρρου

(Αρχοντικό «Γεωργιάδη», Αύγουστος 2009)

διαβάστε σ' αυτό το τεύχος

2 **Κέλλυ Πέρρου,** η καλλιτέχνις φωτογράφος

3 **"Φυγή"**, Ποίημα του **Περικλή ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ**

4 **"Νοσταλγικό"** του **Αλφόνσου ΔΕΛΗ**

5 **"Μικρή αιωνιότητα"**, Ποίημα Της **Μαρίας ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-ΠΟΘΟΥ**

6 **"Στέλιος Ευαγγελινός - ένας αυθεντικός σπηλοβάτης της παράδοσης"** Της **Βικτώριας ΠΑΠΠΑ**

8 **"Νίκος Συνόδης, ο Ζωγράφος - ανάμεσα στο χθες και το σήμερα"** Κείμενα: **Στέλιος ΛΥΔΑΚΗΣ**, **Αθηνά ΣΧΙΝΑ**

10 **"Από όσα θυμάμαι από τον ΦΟΜ της Κατοχής - 1943"** Του **Δημήτρη ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΥ**

12 **"Οι Κεραμίστες της Λέσβου"** Κείμενα: **Κλεονίκη ΛΟΓΙΟΥ**, **Μάρω ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

15 **"Ο Σκοτεινός Επισκέπτης"**, Ποίημα του **Τάκη ΣΥΡΕΛΗ** και αναφορά στο ποιητικό του έργο.

Εξώφυλλο: "Βάρκες", ακουαρέλλα του Νίκου Συνόδη
Λογότυπο: της Μαρίας Καλλιπολίτου

Εσωτερικές Σελίδες

* Φωτό (Π. Μαυρογιάννης) σ. 3
* Ο Carlos Cardel, φωτό εξωφύλλου παλαιού μουσικού δίσκου (αρχ. Α. Δελή) σ. 4
* Δύο σκίτσα του Μάκη Αξιώτη, για τον Στ. Ευαγγελινό & μια φωτό σ. 6, 7
* Ζωγραφική Νίκου Συνόδη: μια φορητή εικόνα και μια ακουαρέλλα σ. 8, 9
* Φωτό, απ' την "Κατοχή" (1943), (Ιδ. αρχείο Δημ. Σαραντάκου) σ. 11
* Διάφορα έργα κεραμικής τέχνης σ. 12, 13
* Φωτό του Τάκη Συρέλλη σ. 15

ασελήννα

ΤΕΥΧΟΣ 18ο
26 Ιουνίου 2010
Κυκλοφορεί δωρεάν
κάθε δεύτερη Πανσέληνο

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
«Ο Θεόφιλος» (1977)
Θέατρο ΦΟΜ
Δ/νση: Ταχ. Θυρ. 68 • 811 00 ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Τηλ. & Fax ΦΟΜ: (+30) 22510 43533
e-mail: phomyt@yahoo.gr
www.fom.org.gr

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής
ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ,
Πρόεδρος ΦΟΜ
Κιν: 6977 92 29 79 • Οικ: 22510 20785

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση
PROMOLINE A.E.
Αγ. Ειρήνης 7 • 81100 Μυτιλήνη
Τηλ. & Fax:22510 44054
e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Παρακαλούμε οι συνεργασίες - κείμενα προς δημοσίευση να είναι σύντομα και περιεκτικά ει δυνατόν σε ηλεκτρονικό αρχείο στο e-mail: promoline@les.forthnet.gr

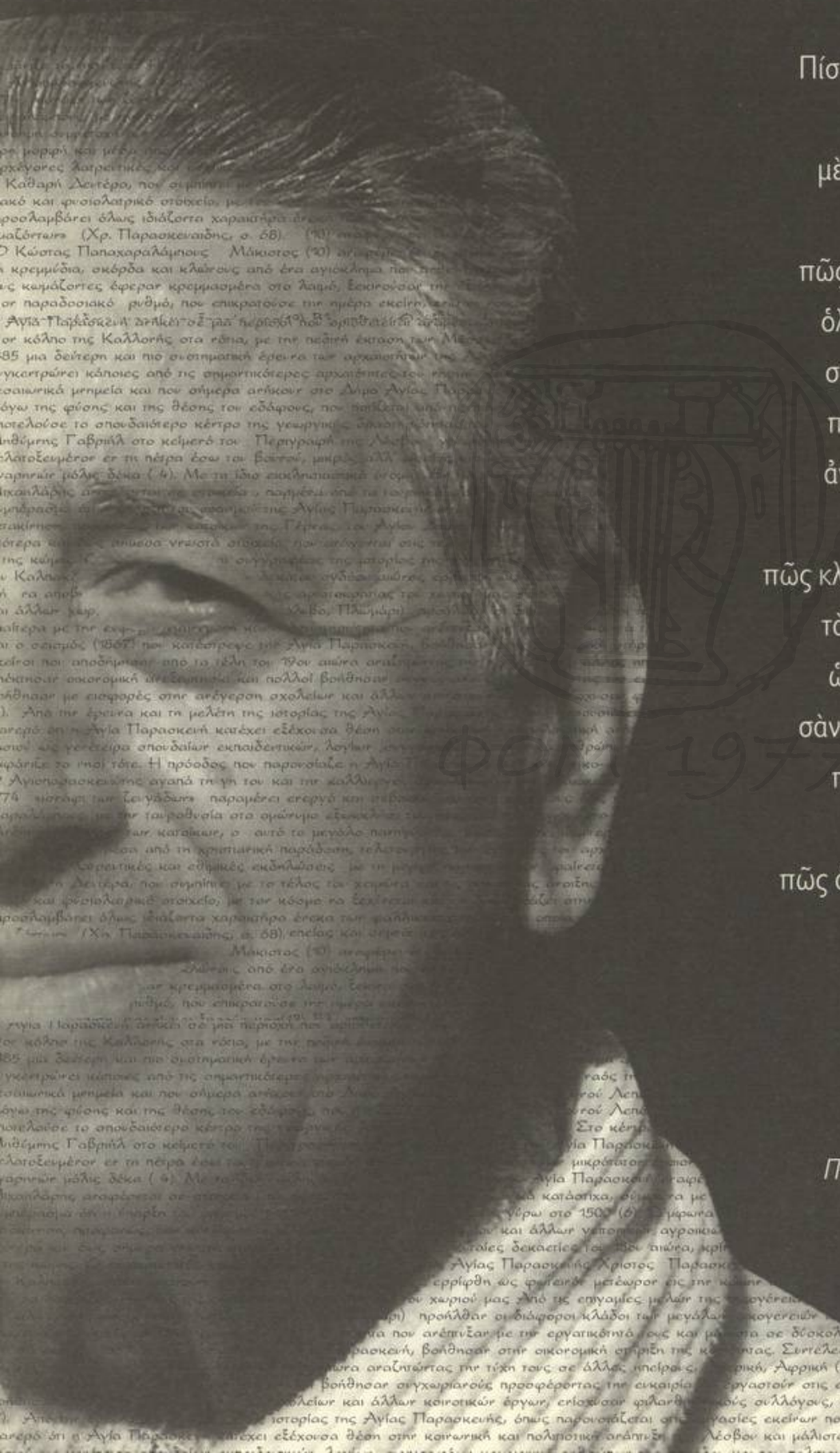
Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου του περιοδικού μόνο με ονομαστική αναφορά του τίτλου του

ISSN: 1791-4272
Αριθμός Αδείας ΕΛ-ΤΑ 8217

Στήν αἴσθηση τοῦ ὀνείρου

ΦΥΓΗ

Πίσω ἀπὸ θύρες σφαλιστὲς
κι ἂν μένεις·
μὲς σὲ ἀνύπνωτες σιωπὲς
μὲ βλέπεις·
πῶς ξεγλιστράω καὶ φεύγω
ὁλονυχτὶς στὸ μπλέ-βαθὺ
σὰν κλωθημένο σύννεφο
ποὺ μάτωσε στὸ κόκκινο
ἀνέβασμα τοῦ φεγγαριοῦ
μὲ βλέπεις·
πῶς κλέβω ὁλόγυμνος τὸ φῶς
τὰ δάκρυα τῶν ἀστεριῶν·
ὡραῖος· κι ἀπελεύθερος
σὰν μετανάστης τ' οὐρανοῦ
ποὺ ἀναλήφτει στὸ ἀμὴν
μὲ βλέπεις·
πῶς ἀποσπερνῶ ἀκόσμητος
σὰν ἄγγελος
ἀπὸ πηλὸ καὶ ἁγιοκέρι
μὲ βλέπεις;
ποιὸς ξέρει !..

Περικλῆς ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Μυτιλήνη, Ἰούνιος 2010

Νοσταλγικό

Παρόλο που η εποχή μας απορρίπτει σαν ξένο σώμα το συναίσθημα και ό, τι σχετίζεται μαζί του, τούτες τις μέρες της μνήμης και της νοσταλγίας, αισθάνομαι να μ' εξουσιάζουν παλιές μου ευαισθησίες. Όσο κι αν προσπαθώ δεν μπορώ να τις απομακρύνω. Νοιώθω να ξυπνούν μέσα μου, περασμένες αγάπες και ευγενικές προσδοκίες που μ' αιχμαλωτίζουν. Συντροφιά μου πολύτιμη, παλιά τραγούδια που έχουν σημαδεύσει τον ανελέητο χρόνο που κυλά. Τι είναι, αλήθεια, το παλιό τραγούδι για όσους το έζησαν όταν ήταν καινούριο;

Νομίζω πως είναι πολλά. Πρώτα απ' όλα είναι η ερωτική ηδονή και οδύνη στο πρελούδιο της εφηβείας. Ένα ανοιχτό παράθυρο μπροστά σε μια ακύμαντη θάλασσα που στραφτάλιαζε από αναλυτό ασήμι. Είναι η έκφραση μιας αξόδευτης τρυφερότητας που δεν μπόρεσε να γίνει ευτυχία. Είναι η θύμηση μιας λατρεμένης γυναίκας που ήξερε να δροσίζει το ζεστό από πυρετικό πάθος μέτωπό μας με τα δάκρυά της. Είναι τέλος ένα μουσικό αναπάραγμα που μπορεί να μας μεταφέρει σ' έναν κόσμο με διαφορετικό ψυχισμό από το σημερινό, κι όπου το συναίσθημα και η μελωδία είχαν μια πρώτη θέση.

Με τους παλιούς σκοπούς ξαναθυμήθηκα τους τραγουδιστές εκείνους που έδιναν έκφραση στα συναισθήματα της χαράς και της λύπης που μας πλημμύριζαν κάποτε.

Για τον κόσμο του χτες, ήταν θεότητες στο είδος τους που δεν έχουν καμιά

Γράφει ο
Αλφόνσος ΔΕΛΗΣ

ομοιότητα με τις σημερινές. Τότε, κυριαρχούσε ο εξομολογητικός τόνος και η στοχαστική διάκριση που ήταν και τα κύρια χαρακτηριστικά της Λουσιέν Μπουαγιέ. Τα τραγούδια της «*Μη λες πάντα*», «*Μίλα μου γι' αγάπη*» και «*Δίχως εσένα*» ήταν μια σιγαλόφωτη ερωτική ικεσία.

Ήταν ο Τίνο Ρόσσι, ο καντσονετίστας με τη βελούδινη, πραγματικά, φωνή, ο Κάρλο Μπούττι και η Νίλα Πίτσι. Η Ζάρα Λεάντερ και η Πόλα Νέγκρι με τις βαθιοχρωματισμένες τους φωνές. Οι επιτυχίες τους «*Ο άνεμος μου είπε ένα τραγούδι*» της πρώτης και το «*Τάγκο Νοττούρνο*» της δεύτερης, γυρίζουν, αλήθεια, τόσο συχνά στ' αυτιά μου. Ήταν οι παθιάρικες φωνές της Ιμπέριο Αργεντίνα και του Κάρλος Καρντέλ που είχαν γίνει είδωλα, κυρίως στον ισπανόφωνο κόσμο. Ο Καρντέλ λατρεύτηκε παράφορα σ' ολόκληρη τη λατινική Αμερική. Ήταν ο πρώτος που καθιέρωσε τ' αυθεντικά αργεντίνικα τανγκό. Τα τανγκό που μ' αυτά ερωτεύονται, κάνουν επαναστάσεις, αποχαιρετούν τους φίλους τους στις πόλεις και τα κοπάδια τους στις πάμπες. Ο τραγουδιστής αυτός ήταν μια κορυφαία μορφή καλλιτέχνη και ανθρώπου.

Βέβαια ήταν και οι δικοί μας καλλιτέχνες που ξεκίνησαν στην εποχή του μεσοπολέμου και για πολλά χρόνια κυριαρχούσαν στην ελληνική ζωή. Θυμάμαι πόση συγκίνηση είχα νοιώσει ακούοντας την Κάκια Μένδρη σε μια εμφάνισή της στην πόλη μας, Μυτιλήνη. Ήταν μαζί μου και ο αλησμόνητος Τέρπανδρος Αναστασιάδης που της αφιέρωσε ένα έξοχο χρονογράφημα με τίτλο «*δυό τιμητικές*», εννοώντας την ίδια και τον μεγάλο της δάσκαλο τον Αττίκ.

Τη ζωή μας μπορεί να την διαμορφώνουν και να την οριοθετούν σημαντικά γεγονότα που συμβαίνουν στο καθένα μας. Το ελαφρό τραγούδι είναι η απαραίτητη μουσική επένδυση στις πιό ευτυχισμένες μας ώρες. Γι' αυτό, η ανάμνησή του πάντα με συγκινεί. Όπως είχε γράψει ένας παλιός τρυφερός ποιητής:

«το παλιό μας το τραγούδι
που τ' ακούγαμε μαζί
τώρα που χαθήκαν όλα
ποιός θα τόλεγε να ζεί;»

Άλλες εποχές, άλλες μελωδίες. ●

Για το πολύ σημαντό
περιοδικό "Τα Εφτάνησα"

Μικρὴ αἰωνιότητα

Μιὰ κώχη Ἀπρίλη θὰ σοῦ στείλω σου εἶπα
νὰ περιέχει τὴ Σταύρωση
καὶ μία μικρὴ αἰωνιότητα νὰ χωράει σὲ τάφο
παιδικὸ

ἀπὸ τότε οἱ μέρες μου πιὸ μακριὲς σάμπως
νὰ προεξέχουν τοῦ θανάτου
κι ἐγὼ νὰ κοιτάζω ἀπὸ τὸ παράθυρο
μήπως καὶ δῶ πατημασιὲς τοῦ ἀγγέλου μου

ἔγειρε ἀπὸ τὸ βάρος σου ὁ κῆπος
μπατάρισε μισὸς στὴν ἄλλη ὄχθη καὶ μισὸς
μὲ ζουμπούλια καὶ ἄγραφες ἐπιστολὲς
καὶ μία λουρίδα ἀπὸ παράδεισο χλωρὸ
νὰ τὴ φυσάει ἡ νύχτα
σὰν ἀσπρόρουχο

Μαζεύω τὰ ὑπάρχοντά μου σοῦ εἶχα πεῖ
μόνο ποὺ οἱ ἀστροφεγγιὲς λιγόστεψαν
καὶ ὄχι πιὰ δωρεὰν φθινόπωρα
καὶ θαλασσινὰ δρομάκια καὶ νὰ ψιχαλίζει
ἀκόμα καὶ τὴ θέα πρὸς τὸ Ἀμίλητο
τὴν ἔκλεισαν οἰκοδομὲς καὶ ἡ ἄβυσσος
μοῦ ἀνέβηκε ὡς τὸ γόνατο

μόνο ἡ μικρὴ αἰωνιότητα μου ἀπόμεινε
ἐκείνη ποὺ δὲν χώρεσε στὸ μνῆμα
καὶ μὲ παιδεύει ὅπως χρόνος σταματημένος
πάνω σὲ καταιγίδα
«πάρτε, καλὲ κυρίες, πάρτε αἰωνιότητες μὲ σουσάμι...»
θ' ἀρχίσω κι ἐγὼ νὰ ξεπουλάω τὰ ὑπάρχοντά μου
- σὰν τὶς αὐτοκτονίες τῆς Ὁδοῦ Τελετουργιῶν

μήπως κι ἀπὸ τὰ γήινα ἀλαφρώσω
κι οἱ μνῆμες μου γίνουν εὐωδία ἢ δάκρυ πάνω
στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας τῆς Μυροβλήτισσας.

Πάνω στὶς ἴδιες πατημασιὲς
«Καὶ θέα πρὸς τὸ Ἀμίλητο»
Φεβρουάριος 2010

Ανέκδοτο ποίημα

Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόδα

ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ είναι ένας σημαντικός πνευματικός άνθρωπος του τόπου μας, μια πολύπλευρη προσωπικότητα. Είναι ενεργό μέλος της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής του νησιού, συμμετέχει στα δρώμενά της. Κουβαλάει μέσα του ατόφια την ντοπιολαλιά, είναι ένας γνήσιος εκφραστής της λεσβιακής παράδοσης. Με το σπινθηροβόλο πνεύμα του, τον ζεστό, καθάριο λόγο του και το καυστικό του χιούμορ, δίνει ράπισμα στα κακώς κείμενα.

Γεννήθηκε το 1928 στον Παπάδο Γέρας, όπου τέλειωσε το Δημοτικό, και το Γυμνάσιο στη Μυτιλήνη. Σπούδασε στη Φαρμακευτική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το φαρμακείο του στο Σκόπελο ήταν ένα εργαστήρι ιδεών. Εκεί είχε βιβλιοθήκη, στα διαλείμματα της δουλειάς του διάβαζε παλιά βιβλία, ήταν ο χώρος που εμπνεόταν και έγραφε τα ποιήματά του.

Γράφει η
Βικτώρια ΠΑΠΠΑ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ

Ένας αυθεντικός στυλοβάτης της παράδοσης

Για την σπουδαία του προσφορά στον τόπο, έχουν γίνει τιμητικές εκδηλώσεις, αφιερωμένες στο έργο του, από πολλούς συλλόγους, ομίλους κ. ά.

Στις 29 Μαρτίου 2009 ο «Παγγεραγωτικός» Πολιτιστικός Σύλλογος διοργάνωσε προς τιμήν του λογοτεχνική βραδιά στο Πολύκεντρο Παπάδου, που ήταν κατάμεστο.

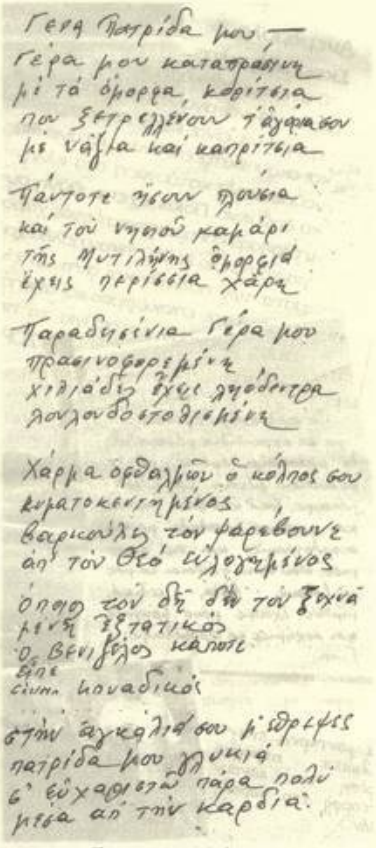
Την εκδήλωση προλόγισε ο Πρόεδρος του Συλλόγου, κ. Γιώργος Ζορμπάς. Εκλεκτοί ομιλητές: οι κ.κ. Μάκης Αξιώτης, Στρατής Γιαννίκος, Αριστείδης Καλάργαλης και ο Δήμαρχος Γέρας κ. Σωτήρης Ζαμτράκης αναφέρθηκαν στην πλούσια συγγραφική δραστηριότητα του ακούραστου Γεραγώτη δημιουργού.

Αναμφίβολα, ο κ. Ευαγγελινός μέσα από το έργο του διατηρεί ζωντανή τη λεσβιακή παράδοση και την ντοπιολαλιά, και μεταλαμπαδεύει στη νεότερη γενιά τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας.

Σιν'τούρια απταρμά

Σκίτσο του Μάκη Αξιώτη

Γερά πατρίδα μου —
γέρα μου καταπράσινη
μ' τα όμορφα κοπίτσια
που ξετρελλένουν τ' άγριμα
με νάζια και καπρίτσια

Πάντοτε γιούλι πρώτα
και του νησιού καμάρι
της Μυτιλήνης όμορφιά
έχεις περίσσια χάρη

Παραδεισένια Γέρα μου
πρασινοσκορπισμένη
χιλιάδες έχει δηδόντρα
λουλουδοστολισμένη

Χάρμα οφθαλμών ο κόλπος σου
κυματοκεντημένος
βαρκούλες τον φαρέβουνε
απ' τον Θεό ευλογημένος

Όπου τον δεις δεν τον ξεχνά
μένει ξετρελλωμένος
ο Βενιζέλος κάποτε
είπε
είναι μοναδικός

στην αγκαλιά σου μ' ίδρυμα
πατρίδα μου γλυκιά
σ' ευχαριστώ πάρα πολύ
μέσα απ' την καρδιά.

«Γόσπ», φ. 144, Φεβρ. 1997

Αναμνηστική φωτό απ' την εκδήλωση της 29-5-09 (από αριστερά) Άρης Καλάργαλης, Στρατής Γιαννίκος, Περικλής Μαυρογιάννης, Στέλιος Ευαγγελινός, Γιώργος Ζορμπάς, Μάκης Αξιώτης

Άρχισε να γράφει από την εφηβική του ηλικία, χωρίς να χρησιμοποιεί ακόμη τη λεσβιακή ντοπιολαλιά. Το 1975 κατέστρεψε ό,τι είχε ως τότε δημιουργήσει, υλικό που φύλαγε στο πατάρι του φαρμακείου του, και επηρεασμένος από το βιβλίο του Στρατή Αναστασέλλη «*Βλουτίνα Γιαπρακάδαινα*», άρχισε να χρησιμοποιεί τη γνήσια ντοπιολαλιά, τη συνέχεια της αιολικής μητέρας γλώσσας.

Σε μερικά από τα ποιήματά του, που δεν είναι γραμμένα στην ντοπιολαλιά, χρησιμοποιεί το ψευδώνυμο «Ώρος Μάλλιας» (Ώρος ήταν θεός του αιγυπτιακού Πανθέου).

Ασχολείται συστηματικά με την ιστορία, τη λαογραφία, την ετυμολογία των τοπωνυμίων της Λέσβου, και με την κριτική βιβλίου.

Αγαπά το γενέθλιο τόπο του, το ίδιο και την Ελλάδα. Όταν την κατηγόρησαν άδικα, πνέοντας μένεα ενάντια στους κατηγόρους, έδωσε απάντηση στη γαλλική εφημερίδα Le Monde, το 1992.

Είναι λάτρης της παράδοσης, ζωντανεύει τις αναμνήσεις της παλιάς, όμορφης ζωής. Λατρεύει τα έθιμα, τα διατηρεί, τα ανασταίνει. Αναβίωσε το έθιμο της ρόκας, υποστήριξε την αναβίωση του Κλήδονα και των καρναβαλικών εκδηλώσεων.

Καθιέρωσε στη γραφή της ντοπιολαλιάς το **υ** (ο -> ου -> υ) στο άρθρο του αρσενικού γένους αντι του **η** και **ι**.

Αρθρογραφεί σ' όλες τις τοπικές εφημερίδες και σε περιοδικά της Αθήνας («*Λεσβιακή Παροικία*», «*Αιολικά Γράμματα*», «*Γέρα*» κτλ).

Από το 1997 εκδίδει τη δισέλιδη σατιρική εφημερίδα «**Τσοπ**» (Το τσοπ είναι το ραβδί που κρατά ο τσοπάνος για να κουμαντάρει το ποίμνιο του). Στα ποιήματά του, που είναι γραμμένα σε έμμετρη ντοπιολαλιά, ασκεί κριτική στα κακώς κείμενα, σχολιάζει την επικαιρότητα με κριτική οξύτητα και, ενίοτε, με λυρική διάθεση.

Παράλληλα με το «**Τσοπ**», κυκλοφόρησε σε περιορισμένα φύλλα το «**Τσοπέλ(ι)**» ●

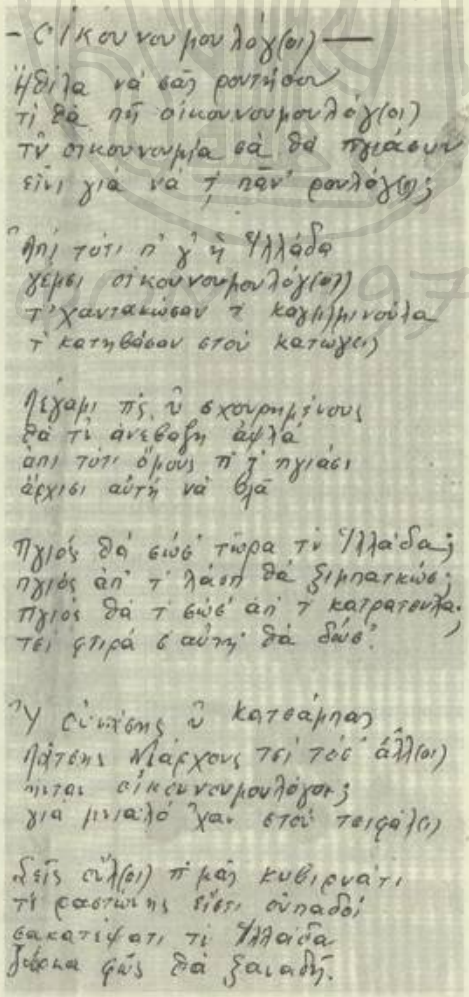
Τσόπ

Της ψυχής ο πόνος

Της ψυχής ο πόνος φίλε
πολύ δύσκολα περνά
η καρδιά όταν ματώσει
πίκρες στη ζωή κερνά.

Σαν ματώσει η καρδιά σου
μην πηγαίνεις στον γιατρό
όσα φάρμακα κι αν πάρεις
το σαράκι θα σε τρώ

Ώρος Μάλλιας
«Λεσβιακή Παροικία», τ. 118
(Ιαν. – Φεβρ. 1991)

- Σ'κου νου μου λόγ(οι) —
Ήβιλα νά σάς ρωτήσου
τί θά πή οικουνομολόγ(οι)
τ'οικουνομία θά θά πιάσουν
είνι γιά νά τ' πάν' ρουλόγ(ω);

Ήπί τυτι π' χ' ή Ψλλάδα
γεμεί σικουνομολόγ(οι)
τ'χαντιλώσαν τ καλλιμινούδα
τ' κατηβάσαν στού κατωγει)

Πεχάμι πής ού εχουμπίσους
θά τι άνεβαν άψλά
άπι τυτι όμους π' χ' πηγαίσι
άρχιβι αύτή νά βρά

Πχιός θά εώς' τώρα τι Ψλλάδα;
πχιός άπ' τ' λάση θά ξιμπατκώς;
πχιός θά τ' εώς' απ' τ καιρατσυλα.
τέι ςτιρά ς αύτη θά δώς;

Ψ ςινιάσης ού κατσάμπας
πλάτσης Μπάρχους τέι τούς άλλ(οι)
πιτσι σικουνομολόγους
γιά μπιλό χαι στού τσιφλ(οι)

Δείς σύλ(οι) π' μάς κυβιρνάτι
τί φασούλης είσι σύπαδοί
σακατιψάτι τι Ψλλάδα
βάλα χώς θά χαλαδή.

Θα χάσουμι τ' γλουσσούδα μας

Η 'γγλέχ(ι)σα γλώσσα-τρόπουσι
Έλληνις στού πιτσί μας
δέν θά αρχήσ' τσί θμούστι του
αυτή να χίν(η) «δική» μας.

Ότ' πάρουμι ίμκροί, μιχάλ(οι)
'γγλίζκα του γράβχ(ει) απάνου
τού βλέπου κάχιτ' η καρδχιά μ'
τούν λουχισμό μου χάνου.

Τσάντις, φανέλλις, τρόφιμα
παπούτσχια τσί γραβίττις
στα πάντα απάνου ίβανι
χ' η Αγγλία τήν ουρά της.

Έλλην(οι) χουρίς Ιλληνικά
θα καταντήσουμ' ούλ(οι) μας
αφού η 'γγλέχ(ι)σα τρόπουσι
αδέρφια στου μιδούλ(ι) μας.

Η Πουλιτεία σα δέν πάρ
μέτρα χι' αστό τού πράμα
πάχ(ει) χάσαμι τ' γλουσσούδα μας
το' αστό θά είνι δράμα.

Έλληνις, ν' αντιδράσουμι
δέν ξέρου μι πχιόν τρόπου
κουμάντου πρέπ νά κάνουν φτοί
πού κυβιρνούν τούν τόπου.

Σ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ
«ΓΕΡΑ», φ. 28 (Οκτ. - Δεκ. 1997)

«Τσοπ», φ. 63, Μάρτιος 2002

Ο Νίκος Στελ. ΣΥΝΟΔΗΣ γεννήθηκε το 1955, στη Μυτιλήνη. Έκανε ελεύθερες σπουδές σχεδίου στην Αθήνα (1973-74). Χρησιμοποιώντας ρεαλιστικό λεξιλόγιο αποδίδει αποσπασματικά τα θέματά του. Τη δεκαετία του '90 η γραφή αποκτά εξπρεσιονιστικό χαρακτήρα. Η πρόσφατη δουλειά του καταπιάνεται με τις Αγιογραφίες. Ο Συνόδης «ξέρει να μετουσιώνει την πραγματικότητα αφού διαθέτει την απαραίτητη ποιητική δύναμη και την ικανότητα να προεκτείνει μ' αυτόν τον τρόπο τις διαστάσεις της ίδιας του της ψυχής».

Την α' ατομική Έκθεση έργων του έκανε το 1980 στη Μυτιλήνη, και μέχρι το 2005 έστησε άλλες 15 σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Και, συνεχίζει μέχρι σήμερα την ανοδική, ξεχωριστή, καλλιτεχνική του πορεία.

Έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις. Έργα του υπάρχουν στις Πινακοθήκες Μυτιλήνης, Μήθυμνας, Αγιάσου, στην ALPHA BANK και σε άλλες Δημόσιες και Ιδιωτικές Συλλογές στην Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία, Κύπρο και Αμερική.

Νίκος ανάμεσα στο

ζωγράφος ΝΙΚΟΣ ΣΥΝΟΔΗΣ στην πρόσφατη δουλειά του καταπιάνεται με τις Αγιογραφίες, ένα προσφιλές θέμα και για πολλούς άλλους συναδέλφους του. Σημασία έχει βέβαια από ποιά προσωπική σκοπιά αντιμετωπίζεται το θέμα αυτό και ποιο είναι το εικαστικό αποτέλεσμα.

Και είναι ενδιαφέρον ότι ο Νίκος Συνόδης παρακάμπτει την κλασική τεχνική της Αγιογραφίας και τον επικό χαρακτήρα του μοτίβου αντιμετωπίζοντας τις μεγάλες σε μέγεθος εικόνες με πλαστικότητα που μεταβάλλονται σε ψυχογραφικά σύμβολα.

Εκρηκτική δραματικότητα αποκτούν οι μορφές που κατακλύζουν την εικονιστική επιφάνεια, τόσο με το μέγεθός τους, όσο και με την πλαστική χρωματική τους χροιά. Προκειμένου να γίνουν απτότερες οι μορφές των Αγίων, ο ζωγράφος χρησιμοποιεί νέες τεχνικές σε ατόφιο ακατέργαστο ξύλο πενήντα εξήντα ετών από πόρτες και παντζούρια με ενσωματωμένους τους μηχανισμούς. Ετσι προσδίδει αναγλυφικότητα , ενώ οι χρωματικές αντιθέσεις φθάνουν σε ένα δυνατό συνδυασμό που ξεφεύγουν από τις συνήθεις μεθόδους απεικόνισης των Αγιογραφιών.

Ο χαρακτήρας, αυτών των συνθέσεων που δομούνται με πηγαία αμεσότητα και κατανόηση των σχέσεων και των αναλογιών, ακολουθει πιστά την Κρητική Σχολή του ονομαστού Αγιογράφου Τζώρτζη (1540 μ.Χ.) από τις τοιχογραφίες του καθολικού της μονής Αγίου Διονυσίου του Αγίου όρους , αποξενώνει την πραγματικότητα κάθε Μορφής την οποία υποκειμενοποιεί, προσδίδοντάς της την σφραγίδα τής απόλυτα προσωπικής βίωσης.

Οι μοναστηριακές ασκητικές άγιες μορφές δημιουργούν την εντύπωση ότι αποφάσισαν να κατοικήσουν στα κάστρα τους στις πιο απρόσιτες κορφές των βράχων του Αγίου Όρους.

Ο Νίκος Συνόδης ξέρει να μετουσιώνει την πραγματικότητα αφού διαθέτει την απαραίτητη ποιητική δύναμη και την ικανότητα να προεκτείνει μ'αυτόν τον τρόπο τις διαστάσεις της ίδιας του της ψυχής.

Το εικαστικό αποτέλεσμα είναι σε ορισμένες περιπτώσεις συγκλονιστικό. Η καλοστημένη σύνθεση ισορροπεί όλα τα μέσα και συναδελφώνει με τον καλύτερο τρόπο σχήμα, όγκους και χρώματα

Στέλιος ΛΥΔΑΚΗΣ
Επ. Καθηγητής της Ιστορίας
της Ευρωπαϊκής τέχνης του Παν. Αθηνών

Συνόδης

χθες και στο σήμερα

Το έδαφος μιας προσωπικής επαφής που καλλιεργεί ο **Νίκος Συνόδης** με τα στοιχεία και την περιρρέουσα ατμόσφαιρα του περιβάλλοντος αποτυπώνεται μεταποιημένο στη ζωγραφική του. Η γενέτειρα του Μυτιλήνη του προσφέρει μια ποικιλία ερεθισμάτων προερχομένων από την ιδιόμορφη φύση της, την λαϊκή της αστική τέχνη και αρχιτεκτονική, την ιστορία και την καθημερινότητά της. Ο Νίκος Συνόδης τα άμεσα βιώματα που έχει αποκτήσει από την αίσθηση της θάλασσας και της στεριάς του νησιού του τα συνδυάζει με όση ατομική και συλλογική μνήμη ανακαλεί προεκτείνοντάς τα στη συνέχεια μέσα στη διαδικασία μορφοποίησης των αντικειμενικών δεδομένων που επιλέγει. Οι θεματικές του αυτές επιλογές λειτουργούν όπως οι λέξεις σε ένα στίχο. Ανάλογα με την θέση που καταλαμβάνουν στην σύνθεση του και από τον τρόπο που παρουσιάζονται αποκτούν κάθε φορά ειδικό περιεχόμενο, το οποίο αντίστοιχα υποβάλλει και την αισθητική μας παράμετρο.

Η ευαισθησία του ζωγράφου επικεντρώνεται στις λεπτομέρειες. Τις προσεγγίζει με αφοσίωση και αξιοποιεί όπως ο μικρογράφος ή ο τεχνουργός των πολύτιμων μετάλλων. Προσπαθεί να αποδώσει την λάμψη και την ακτινοβολία τους στα χρώματα, είτε διάφανοι τόνοι είναι αυτοί είτε πλακάτες επιφάνειες. Από την άποψη αυτή η αντίληψη που έχει για το αντικείμενο ενασχόλησης του εκλεκτικά συγγενεύει με εκείνη του χειροτέχνη, καθώς μεταβιβάζει ένα μέρος του εαυτού του, κυρίως την αγάπη του και την πλήρη προσήλωσή του σε ό,τι κρύβεται πίσω από τις επιφάνειες των πραγμάτων. Δίνει ζωντάνια στην άμορφη ύλη επεξεργαζόμενος τις εικόνες του με την πολυτιμότητα ενός κομψοτεχνήματος.

Η αποσπασματικότητα που έχει η ρεαλιστική αφήγηση των σκηνογραφικά διευθετημένων πλάνων του Νίκου Συνόδη δημιουργεί μια μεταφυσική ατμόσφαιρα. Μέσα από αυτήν άλλωστε επιτυγχάνει άλματα ανάμεσα στον χώρο και τον χρόνο, όχι μόνο για να συλλάβει και να αποδώσει (πότε στιγμιοτυπικά, άλλοτε στερεοτυπικά) το παρόν μέσα από ένα απαράγραπτο παρελθόν καταθέσεων της ανθρώπινη ιστορίας και ζωής, αλλά παράλληλα για να ανασύρει υπαινικτικά την μεταμορφωτική διαδικασία της εξελισσόμενης ανόργανης ύλης σε οργανική.

Αυτός ο κόσμος των εικαστικών νομισμάτων που κυμαίνεται ανάμεσα στο χθες και το σήμερα, μέσα από την λιτότητα της περιγραφής και τους λυρικούς της ψιθύρους, παρουσιάζει στον θεατή μιαν αυλαία μετέωρη στην αινιγματικότητά της.

Αθηνά ΣΧΙΝΑ
Ιστορικός της Τέχνης

Γράφει ο
Δημήτρης ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΣ

Από όσα θυμάμαι από τον Φιλοτεχνικό Όμιλο Μυτιλήνης της "Κατοχής" 1943

Φιλοτεχνικός Όμιλος Μυτιλήνης πρέπει να ιδρύθηκε κατά τα τέλη της **δεκαετίας** του **1920**. Αυτό το συμπεραίνω από το εξακριβωμένο γεγονός πως ο πατέρας μου, που μετατέθηκε στο υποκατάστημα Μυτιλήνης της Εμπορικής Τράπεζας το 1924 και παντρεύτηκε εδώ το 1927, υπήρξε ενεργό μέλος του ΦΟΜ και πήρε μέρος στην παράσταση του έργου του *Πιραντέλλο «Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε»*. Μη έχοντας πρόσβαση στα αρχεία του Ομίλου, δεν είμαι βέβαιος για τις ακριβείς χρονολογίες. Με τη σειρά μου, υπήρξα και εγώ μέλος του ΦΟΜ κατά τη διάρκεια της Κατοχής και συγκεκριμένα από το φθινόπωρο του '43 και μετά και αυτό έγινε όχι τόσο από φιλοτεχνική διάθεσή μου, αλλά για ... συνομωτικούς λόγους.

Ας πάρω όμως τα πράγματα από την αρχή.

Τον τρίτο χειμώνα της Κατοχής ήταν πια για όλους μας φανερό πως τα δύσκολα είχαν περάσει. Δεν ήταν μόνο οι συνεχείς ήττες και υποχωρήσεις των χιτλερικών σε όλα τα μέτωπα, που μας γέμιζαν αγαλλίαση, ούτε πως η τρομερή πείνα, με τις εκατοντάδες τους θανάτους ήταν πια παρελθόν. Ήταν κάποια αισιόδοξη ατμόσφαιρα που άρχισε να δημιουργείται στην κατεχόμενη χώρα. Αυτό βέβαια δεν έγινε απότομα. Από το χειμώνα του '41 - 42 άρχισε να κυκλοφορεί στον κόσμο η φήμη για την «Οργάνωση». Κανείς δεν έλεγε τ' όνομά της και κανείς δεν ήξερε τα μέλη της, όλοι όμως μάντευαν πως ανάμεσα μας υπήρχε και δρούσε κάποια αόρατη δύναμη, που δε λογάριαζε τους Γερμανούς και τα τσιράκια τους.

Πολλά σημάδια μαρτυρούσαν την ύπαρξη και τη δράση αυτής της Οργάνωσης: Η συστηματική διοργάνωση συσσιτίων για τα παιδιά και τους άπορους, η ίδρυση καταναλωτικών συνεταιρισμών σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τις Τράπεζες, κάποιες αποδράσεις κρατουμένων μέσα από την Γκεστάπο, το ξαφνικό ζωντάνεμα συλλόγων που επί χρόνια αδρανούσαν ...

Σιγά σιγά πολλοί δείχνανε σα να μοιράζονταν ένα κοινό μυστικό. Ο καθένας κάτι είχε να πει, εμπιστευτικά, στον άλλον, λες και μετείχαν σε κάποια «συνομωσία», ελπιδοφόρα όμως συνομωσία, σα να περιμέναμε να γίνει σκόλη. Όπως διαπίστωσα, ο πατέρας μου, η μάνα μου και πολλοί φίλοι τους συμπεριφέρονταν σα να είχαν μυηθεί σ' αυτή τη συνομωσία.

Το καλοκαίρι του '43 άρχισε να μου κάνει παρέα ο **Τάκης** ο **Γιαννακόπουλος**, που τον φωνάζαμε ***Γιαννάκα***, συμμαθητής μου στο Γυμνάσιο. Ήταν ωραίο παιδί, με πλατύ μέτωπο, θελητικό σαγόνι και γκρίζα μάτια, πολύ αγαπητός στους συμμαθητές μας. Η αλήθεια είναι πως μαζί του δεν είχα ως τότε πολλές φιλίες, γιατί εκείνος μεν ήταν φίλαθλος και ποδοσφαιριστής, με μέτριες

> "Μια φορά όμως κάποιος, στην τυπική πια ερώτηση:
> -"Ξέρεις ή έχεις ακούσει τίποτα για κάποιο ΕΑΜ;"
> απάντησε με μεγάλη προθυμία
> -"Και βέβαια ξέρω"
> -"Και ποιοι είναι σ¨ αυτό; πού βρίσκονται, μπορείς να μας πεις;"
> τον ρώτησαν, μη πιστεύοντας τα αυτιά τους
> -"Βεβαίως. Αύριο αν θέλετε πάμε μαζί να σας δείξω"
> Την άλλη μέρα το πρωί, ο τύπος οδήγησε μια κουστωδία ένοπλους γκεσταπίτες στην Απάνω Σκάλα και τους έδειξε ένα κτίριο με την επιγραφή "Εταιρεία Αλιπάστων Μυτιλήνης - ΕΑΜ"
> -"Να εκεί είναι" τους λέει, "παστώνουν σαρδέλες" πρόσθεσε εμπιστευτικά...." "

επιδόσεις στα μαθήματα, εγώ δε ήμουν αγύμναστος, αντιπαθούσα το ποδόσφαιρο και μου άρεσε μόνο το κολύμπι και η πεζοπορία.

Οι διαφορές μας αυτές γεφυρώθηκαν από τη συμμετοχή μας στην κοινή υπόθεση, όταν τελικά μου έσκασε το μυστικό. Μου είπε πως ήταν οργανωμένος σε μιαν οργάνωση, την Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων, και μου πρότεινε να οργανωθώ κι εγώ. Δέχτηκα χωρίς κανένα δισταγμό και το ίδιο βράδυ τα είπα όλα στον πατέρα μου, που αποδείχτηκε πως ήταν απόλυτα ενήμερος της «στρατολογίας» μου από τον Γιαννάκα, μια που αυτή η οργάνωση των νέων ανήκε σε μιαν ευρύτερη, στην καθαυτό «Οργάνωση», στην οποία, από τα τέλη του '41, ήταν κι ο πατέρας μου: στο Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο. Ώστε αυτό ήταν το όνομα της Οργάνωσης: ΕΑΜ.

Όπως γράφω πιο πάνω, κανείς δεν έλεγε την οργάνωση με το όνομα του, τουλάχιστον ως τα μέσα του '43. Ο πολύς ο κόσμος ίσως να μην ήξερε στ' αλήθεια το όνομα, ενώ τα οργανωμένα μέλη της, φυσικά, δεν έλεγαν λέξη. Οι Γερμανοί, που βεβαίως ξέρανε, από όσα γίνονταν στην άλλη Ελλάδα, την ύπαρξη του ΕΑΜ, είχαν φάει τα λυσσακά τους να εξακριβώσουν αν υπήρχε και στο νησί μας. Έτσι όσους πέφτανε στα χέρια τους, για οποιαδήποτε αιτία, δεν παραλείπαν να ρωτάνε αν ήξεραν ή είχαν ακούσει για το ΕΑΜ. Όλοι χωρίς εξαίρεση δήλωναν πλήρη άγνοια. Μια φορά όμως κάποιος, στην τυπική πια ερώτηση:

-*"Ξέρεις ή έχεις ακούσει τίποτα για κάποιο ΕΑΜ;"*

απάντησε με μεγάλη προθυμία

-*"Και βέβαια ξέρω"*

-*"Και ποιοι είναι σ' αυτό; πού βρίσκονται, μπορείς να μας πεις;"* τον ρώτησαν, μη πιστεύοντας τα αυτιά τους

-*"Βεβαίως. Αύριο αν θέλετε πάμε μαζί να σας δείξω"*

Την άλλη μέρα το πρωί, ο τύπος οδήγησε μια κουστωδία ένοπλους γκεσταπίτες στην Απάνω Σκάλα και τους έδειξε ένα κτίριο με την επιγραφή "**Εταιρεία Αλιπάστων Μυτιλήνης - ΕΑΜ**"

-*"Να εκεί είναι"* τους λέει, *"παστώνουν σαρδέλες"* πρόσθεσε εμπιστευτικά....

Την άλλη βδομάδα ο Γιαννάκας με ειδοποίησε πως την Τετάρτη το βράδυ, **25 Νοεμβρίου 1943** (θυμάμαι ακόμα τη ημερομηνία) θα συνεδρίαζε για πρώτη φορά η ομάδα μας. Πήγα με καρδιοχτύπι και με κάποια μυστική έξαρση. Θα συμμετείχα σε κάτι πρωτόγνωρο και σημαντικό, που είχε όμως πολλά στοιχεία ρομαντισμού. Κάτι σαν συνομωσία κατά του καταχτητή, κάτι που ανακαλούσε μνήμες από τη Φιλική Εταιρεία. Συναντηθήκαμε στον **Ταρλά** και καθώς είχε πέσει το σκοτάδι, για να αναγνωριστούμε σφυρίζαμε μια μελωδία από τον Πέερ Γκυντ, που την είχαμε ακούσει την προηγούμενη βραδιά, όταν είδαμε στη "Σαπφώ" μια γερμανική ταινία μ' αυτόν τον τίτλο και μας είχε αρέσει πολύ.

Ο Αργύρης Αραβανόπουλος και ο Νότης Παναγιώτου, επίλεκτα μέλη του ΦΟΜ, στην Κατοχή, σε άλλου τύπου δραστηριότητες. (Φωτο: Ιδ. αρχείο Δ. Σαραντάκου)

Η συνεδρίαση έγινε στο σπίτι του **Χρήστου του Σαραντίδη**, που είχε τελειώσει πέρσι το Πρακτικό Λύκειο και τώρα δούλευε ηλεκτροτεχνίτης. Την ομάδα μας την αποτελούσαν εφτά παιδιά, όλοι μαθητές του Γυμνασίου ή του Πρακτικού Λυκείου: ο **Τάκης** ο **Γιαννάκας**, ο **Τάκης** ο **Παπαθανασίου**, ο επιλεγόμενος *Απτάλης*, ο **Κώστας** ο **Κασκαμπάς**, ο **Τζίμης** ο **Φράγκου**, ο **Γιώργος** ο **Αγιασσώτης** και εγώ.

Τελευταίος ήρθε ο «*καθοδηγητής*», ο **Αντρέας**, ένας λεπτός ξανθός νεαρός, γύρω στα είκοσι. Χωρίς καμιά εισαγωγή μπήκε κατ' ευθείαν στο θέμα. Μας προσφώνησε "συναγωνιστές", μας εξήγησε τους σκοπούς και τα ιδανικά της ΕΠΟΝ, μας έδωσε τους κανόνες του συνωμοτισμού και μας έβαλε τα πρώτα καθήκοντά μας: κυρίως να συγκεντρώνουμε πληροφορίες για τις κινήσεις των Γερμανών και να οργανώσουμε τη διάδοση των ανακοινωθέντων των ξένων ραδιοσταθμών στον κόσμο.

Τον παρατηρούσα και τον άκουγα με κάποια απογοήτευση. Περίμενα κάτι το θερμότερο και πιο συναισθηματικό και το κοφτό και απότομο ύφος του, καθώς και τα ψυχρά γκριζογάλανα μάτια του με απώθησαν. Όταν ο Κώστας τον ρώτησε αν θα μας έδιναν όπλα και αν θα βγαίναμε στο βουνό, του εξήγησε με το ίδιο κοφτό ύφος, πως για την ώρα και με τις δοσμένες πολιτικο-στρατιωτικές συνθήκες, τέτοιο ζήτημα δεν μπαίνει για μας.

Ο Κώστας δεν είπε τίποτα, αλλά ζάρωσε λίγο. Τα ίδια

Συνέχεια στη σελ. 14

Οι κεραμίστες της

«...εύφρανον αυτόν εν τοις έργοις των χειρών αυτού και εν παντί τω γένει αυτού...»

Μια ευχή που δεν θα μπορούσε να λείπει από κανέναν νεοφώτιστο στο κόσμο... όποια κι αν είναι η θρησκεία του, γιατί στον κάθε άνθρωπο που γεννιέται σ' αυτήν την γη, πρέπει να ευχόμαστε στη ζωή του να χαίρεται για όλα τα έργα που θα φτιάξει με τα χέρια του, αλλά να κάνει και τους οικείους του να χαίρονται γι αυτά... μια σπουδαία ευχή... που δεν θα μπορούσε να λείπει από το θρησκευτικό μυστήριο... θα σκεφτεί κανείς...

Εμείς λοιπόν οι κεραμίστες, που απ' ό,τι φαίνεται είμαστε απ' τους τελευταίους χειρώνακτες σήμερα και χαιρόμαστε μαζί σας, τα έργα των χεριών μας!

Τα εργαστήρια των κεραμιστών προσφέρονται, πολλά χρόνια τώρα, για να επικοινωνήσουμε μυστηριακά μαζί σας, τις σκέψεις που συνοδεύουν τα έργα μας, καθώς βαδίζουμε πεισματικά αυθεντικοί δημιουργοί στον 21ο αιώνα, σηκώνοντας προσεκτικά την τέχνη μας ξεσκέπαστο πιθάρι, ανάγλυφο απ' τον μόχθο μας.

Απ' τα χέρια μας λατρευτικά πλασμένος ο πηλός έγινε πυθόσχημος περιέκτης για τ' αμίλητο νερό των προσδοκιών του ανθρώπου... όπως το καινούριο κουμάρι που έκανε ποδαρικό στον καινούριο χρόνο δίπλα στο γινόμενο ρόδι, έγινε τέστο, γεμάτο μοσχοβολιστά ρεβύθια σε κάθε γιορτή και πανηγύρι για τους φτωχούς, φύλαξε τον αγιασμό του προσκυνητή, το δάκρυ, το λάδι κι όλες τις σοδιές... τους σπόρους και τους καρπούς της γης, έγινε γλάστρα για τον βασιλικό, καντήλι, θυμιατό, σφυρίχτρα στα χεράκια των παιδιών μας! Άλλωστε... Πώς να σβηστεί η φτώχεια μαζί με τους φτωχούς;

Στη Λέσβο, κάθε τι αποκτά μια μοναδική ομορφιά. Οι άνθρωποι εμπνευσμένοι από τον τόπο τους, ξέρουν πώς να μεταμορφώνουν τα δώρα της φύσης σε πραγματικά έργα τέχνης.

Τα παραδοσιακά κεραμικά της Λέσβου, περίτεχνα κατασκευάσματα οπτής γης, είναι σήμα κατατεθέν της λαϊκής τέχνης του νησιού, εδώ και χιλιάδες χρόνια.

Περίτεχνες τεχνικές, ανεξάντλητη ποικιλία, εντυπωσιακή διακόσμηση προσδιορίζουν τη μοναδική αυτή παραγωγή αντικειμένων, τα οποία κοσμούν εδώ και αιώνες τις κατοικίες των ανθρώπων του τόπου και έχουν φθάσει σήμερα μέχρι την Ευρώπη, την Αμερική, την Κίνα και την Ιαπωνία.

Κλεονίκη ΛΟΓΓΙΟΥ

Λέσβου

«Το ΕΟΡΓΟΝ»

Πολιτιστικός Σύλλογος Κεραμιστών – Αγγειοπλαστών Λέσβου

Ιδρύθηκε το 1998. Σκοπός του συλλόγου από την αρχή ήταν να συμβάλλει με τη δράση του στην πολιτιστική ανάπτυξη των κατοίκων του Νομού Λέσβου, ιδιαίτερα με την διάδοση και προβολή του καλλιτεχνικού έργου των κεραμιστών και αγγειοπλαστών και τη σχετική με αυτό Λεσβιακή Παράδοση.
Ιδιαίτερα αποσκοπεί στην αναισθητοποίηση των Κεραμιστών – Αγγειοπλαστών, την εν γένει ενθάρρυνση των νέων μελών και την καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης μεταξύ τους.
Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, ο Σύλλογός μας προσπαθεί και επιτυγχάνει τους σκοπούς του. Ενδεικτικά, σημειώνουμε:

- Συμμετείχε σ' όλες τις ετήσιες εκθέσεις της «Παλλεσβιακής Έκθεσης Μανταμάδου».
- Συμμετείχε στο πρόγραμμα «Προβολή και Προώθηση προϊόντων Β. Αιγαίου» της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
- Συμμετείχε δύο χρονιές στην Έκθεση «Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός» υπό την Αιγίδα του Δήμου Μανταμάδου, στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας.

Σύντομα προβλέπεται να εκδοθεί έντυπο με καταχώρηση των εργαστηρίων των κεραμιστών για την προώθηση και προβολή τους, γιατί μέχρι τώρα αντιμετωπίζαμε τον ανταγωνισμό αμήχανοι μπροστά στα φτηνιάρικα ξενόφερτα ψευτοκεραμικά, που κατακλύζουν την αγορά.
Επίσης, θα έχουμε μια όμορφη παρουσία στο χώρο υποδοχής του αερολιμένα, σε βιτρίνα με εκλεκτά κομμάτια των μαστόρων μας, πραγματικά έργα τέχνης.

Μάρω ΚΡΗΤΙΚΟΥ
Πρόεδρος

ΦΟΜ 1977

Συνέχεια από τη σελ. 7

συναισθήματα φαίνεται πως προκάλεσε ο καθοδηγητής και στους υπόλοιπους της ομάδας, γιατί τις άλλες μέρες, καθώς ανταλλάσσαμε τις εντυπώσεις μας από την πρώτη συνεδρίαση, ο Απτάλης τον χαρακτήρισε "τρομοκράτη". Με τον καιρό όμως διαπίστωσα πως, παρά την εμφάνιση του, ο "τρομοκράτης" ήταν στην πραγματικότητα πολύ ζεστό και καλοσυνάτο παιδί. Η εξωτερική του εμφάνιση ήταν ίσως κάποια αμυντική πανοπλία.

Από όσα θυμάμαι από τον Φιλοτεχνικό Όμιλο Μυτιλήνης της "Κατοχής" 1943

Από τα πρώτα «συνωμοτικά» μέτρα που πήραμε, ήταν και η εγγραφή μας στον **Φιλοτεχνικό Όμιλο**, που στεγαζόταν τότε στην αγορά, στη Στοά Γρηγορίου. Ο Αντρέας μας εξήγησε πως η ξαφνική ταχτική παρέα εφτά, ως χτες αγνώστων μεταξύ τους, νεαρών, ίσως κινούσε την περιέργεια και, γιατί όχι, την υποψία των γνωστών και των συμμαθητών μας, και οι υποψίες να φτάνανε ως τους Γερμανούς. Γι' αυτό θα έπρεπε να βρεθεί κάποια εύλογη εξήγηση. Η συμμετοχή όλων μας στον Όμιλο ήταν το καλύτερο πρόσχημα. Εκτός που ήταν από καιρό σε δικά μας χέρια, ο Όμιλος ήταν ένας πολύ παλιός, ιστορικός θα έλεγα, σύλλογος, με αξιόλογη δράση και πολύ καλό όνομα στην πόλη μας.

Από την αρχή μου άρεσε στον Όμιλο. Βρήκα εκεί ένα πολύ ανεβασμένο περιβάλλον, πολλά νέα παιδιά, μεγαλύτερά μου μερικά χρόνια, με μεταδοτική ζωντάνια και κέφι. Ήταν ο **Αργύρης ο Αραβανόπουλος**, ο **Ραπίτης**, ο **Λευτέρης**, που δε θυμάμαι πια το επώνυμό του αλλά δεν ξεχνώ την ευθυμία και την πειραχτική του διάθεση. Δυο από τα μέλη του Ομίλου, ο **Παναγιωτόπουλος** και ο **Μπράντης** παίζανε συχνά *"α κατρ μαιν"* στο πιάνο, που διέθετε ο ΦΟΜ και είχαν συνθέσει δυο "**εμβατήρια**". Το *τούρκικο* και το *βουλγάρικο*. Στο τούρκικο εμβατήριο τα λόγια ήταν όλες οι τουρκικές λέξεις που είχαν παρεισφρύσει στη λεσβιακή διάλεκτο, ατάκτως ερριμμένες:

Γιαγνίς-ολντού μπιλμέμ, καρντάς
μιντέρ, γκιρίζ, ταχτέρ-ταχτέρ

και ούτω καθ' εξής. Η "**επωδός**" ήταν:

τσικμά σουκάκ - τσιλίκ τσουμάκ
τσιλίκ τσουμάκ- τσικμά σουκάκ

Στο βουλγαρικό, ελλείψει αυθεντικών βουλγαρικών λέξεων (πού να τις βρούν άλλωστε) είχαν επινοήσει δικές τους. Και τα δύο όμως είχαν ωραία μουσική – του τουρκικού μάλιστα θύμιζε αχνά την «αλά τούρκα» του Μότσαρτ – και τα τραγουδούσαμε εν χορώ.

Στον ΦΟΜ γνώρισα και τον **Θανάση τον Πολυχρονιάδη**. Βέβαια δε γίναμε τότε φίλοι, γιατί η διαφορά ηλικίας ήταν σημαντική, μαθητής Γυμνασίου εγώ, απόφοιτος της Παιδαγωγικής Ακαδημίας εκείνος. Μας συνέδεσε όμως το γεγονός πως είχαμε και οι δύο οργανωθεί στην ΕΠΟΝ. Ανέβασε, τότε, ο ΦΟΜ το «*Στραβόξυλο*» του **Ψαθά**, σε σκηνοθεσία του **Στρατή Παρασκευαΐδη** ή «*Παράξενου*», με πρωταγωνιστές τον **Βουλαλά**, που έπαιζε τον κύριο *Μαρουλή*, δηλαδή το *Στραβόξυλο* και τον **Θανάση**, που ερμήνευε το ρόλο του *Περικλή*, του αφελή και κάπως κουτού κλητήρα του *Στραβόξυλου*. Παίζανε ακόμα η **Λιανά**, η **Σιμόνη Κανόνη**, ο **Γιώργος Παναγιωτόπουλος** και άλλοι εξαιρετικοί ερασιτέχνες ηθοποιοί.

Δεν ξέρω αν οφειλόταν στη διδασκαλία του **Στρατή Παρασκευαΐδη** ή στο ταλέντο του **Θανάση**, αλλά το παίξιμό του δεν ήταν απλή ερμηνεία, ήταν πραγματική δημιουργία. Από τότε, ερχόμενος στην Αθήνα, είδα άλλες τρεις φορές την κωμωδία του Ψαθά, με σπουδαίους ηθοποιούς, αλλά κανείς δε συγκρινόταν με τον «*Περικλή*» του **Θανάση**.

Ο Θανάσης ήταν, από τότε, δεινός αφηγητής ανεκδότων και εύθυμων ιστοριών και όπως είναι φυσικό γινόταν το κέντρο της παρέας. Ένα χειμωνιάτικο βράδυ, πολλά μέλη του ΦΟΜ καθόμασταν στο εντευκτήριο του Ομίλου, που βρισκόταν στον πρώτο όροφο ενός κτιρίου της στοάς Γρηγορίου και φλυαρούσαμε, με εύθυμη διάθεση, περί ανέμων και υδάτων, ενώ στο πιάνο ο Γιώργος ο Παναγιωτόπουλος αυτοσχεδίαζε ένα είδος μουσικής υπόκρουσης της κουβέντας μας. Τότε άνοιξε η κεντρική τζαμόπορτα και μπήκε ... ένα λυκόσκυλο, πίσω του δε ο γιγαντόσωμος **Χανς Βούντερλιχ**, διοικητής της **Γκεστάπο**, κρατώντας το δερμάτινο μαστίγιό του, που ποτέ δεν αποχωριζόταν!

Παγώσαμε όλοι. Ο Βούντερλιχ ήταν διαβόητος για τις μεθόδους «ανάκρισης» που εφάρμοζε, ο ίδιος προσωπικά στους κρατουμένους με την ενεργό συμμετοχή του λυκόσκυλου. Μόνο που αυτή τη φορά δε φαινόταν να έχει κακές προθέσεις. Φαίνεται πως, περνώντας στην αγορά, άκουσε τα γέλια μας και το πιάνο και υπέθεσε πως ήταν κάποιο κέντρο διασκέδασης. Αφού του δόθηκαν οι σχετικές εξηγήσεις από τον Βουλαλά σε μίγμα ελληνογερμανικών, θρονιάστηκε στον κεντρικό καναπέ, με το λυκόσκυλο ξαπλωμένο στα πόδια του και λέει στον Παναγιωτόπουλο

-«Εσύ παίξε Λιλή Μαρλέν»

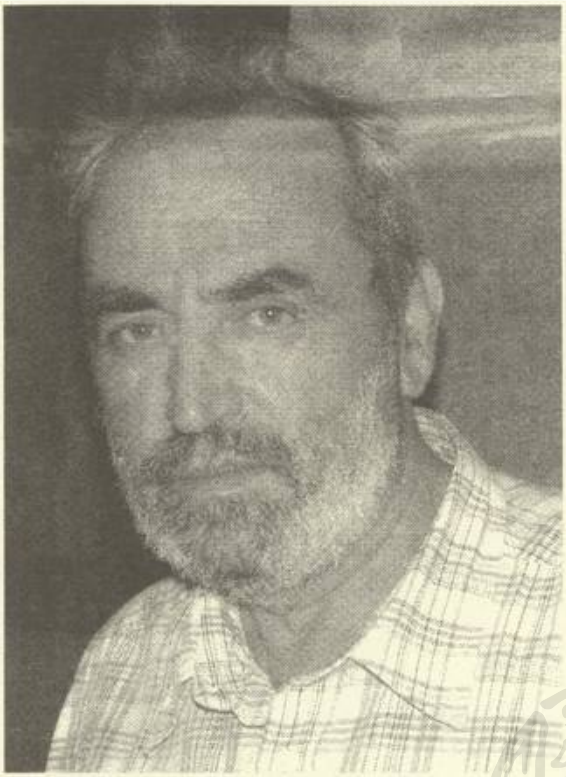
Ο Γιώργος συμμορφώθηκε, αλλά από την ταραχή του έπαιξε το δημοφιλές τραγουδάκι τόσο άσκημα, που ο Απτάλης δεν κρατήθηκε και μου ψιθύρισε

-«Να δεις που θα βγάλει το πιστόλι του και θα τον εκτελέσει»

Ύστερα από λίγο ο γκεσταπίτης σηκώθηκε, μας χαιρέτησε και έφυγε ακολουθούμενος από το σκυλί του. Ανασάναμε...

Θα μπορούσα να πω πολλά ακόμη για την ατμόσφαιρα , τις συζητήσεις και τις δραστηριότητες μας στον ΦΟΜ της "Κατοχικής" εποχής αλλά σεβόμενος την υπομονή των αναγνωστών και τη χωρητικότητα των σελίδων της «Σελάννας» σταματώ.

Δημήτρης ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΣ

Ο ποιητής ***Τάκης Συρέλλης***

Ο Τάκης Συρέλλης γεννήθηκε στη Λέσβο, μεγάλωσε στον Πειραιά και ξαναγύρισε στη Λέσβο, τη δεκαετία του '80.
Από μικρός έζησε την περιπέτεια της δεκαετίας του '60, ενώ ταξίδεψε για αρκετό διάστημα με ποντοπόρα πλοία.
Ο ποιητικός του λόγος διαχέεται έντονα από τις εμπειρίες και τις εικόνες της περιπλάνησής του στον κόσμο.
Τόσο στα ποιήματα, όσο και στα τραγούδια του κυριαρχούν η νοσταλγία, η θάλασσα, το ταξίδι.

Το τελευταίο ποιητικό έργο του Τάκη Συρέλλη με τίτλο "**Το Κοχύλι του Κόσμου**", έκδοσης "Αιολίδας", θα παρουσιαστεί στις 9 Ιουλίου 2010 στο Αρχοντικό "Γεωργιάδη", στο πλαίσιο των πολιτιστικών καλοκαιρινών εκδηλώσεων της Νομαρχίας Λέσβου.
Για τον ίδιο και το έργο του θα μιλήσει ο καθηγητής Φιλοσοφίας του Παντείου Πανεπιστημίου και ποιητής **Δημήτρης Λαμπρέλλης**.
Ποιήματά του θα απαγγείλουν, η θεατρολόγος και δημοσιογράφος της ΕΡΤ **Βίκυ Τσιανίκα**, η ηθοποιός **Εκάβη Ντούμα** και ο συγγραφέας **Βασίλης Σταυρακέλλης**.
Την επιμέλεια του ηχητικού υλικού θα έχει ο **Άκης Δαούτης** - συνθέτης.

Ο ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

Σ' ἔσωσα μοῦ εἶπε· ὁ ντυμένος στὰ μαῦρα
ὁ δίχως πρόσωπο.
Τὴν στιγμὴ ποὺ δὲν εἶχα παρὰ μόνο
τὴν αἴσθηση τῶν πουλιῶν.
Θὰ σὲ σώσω μοῦ εἶπε· καὶ μιὰ καὶ δυὸ
καὶ τρεῖς φορές, τὸν κόσμο νὰ γνωρίσεις.

Πυκνὴ ὁμίχλη καὶ θειάφι
ἡ λίμνη ποὺ μ' ἔτρεφε.

Κλαίγοντας γοερὰ· τὸν ὑλοτόμο εἶδα
νὰ μὲ κόβει κλωναράκι τοῦ δάσους
ἀπὸ τῆς γῆς τὸν κορμό.
Ὁ πρῶτος πετεινὸς λάλησε καὶ ὁ ἥλιος
τὶς ἀχτίδες του ἄνοιξε.

Νὰ θυμᾶσαι μοῦ εἶπε· ὁ ντυμένος στὰ μαῦρα
ὁ δίχως πρόσωπο.
Πολλὲς φορὲς θὰ βρεθεῖς στὴν ὁδὸ τῆς ἀπωλείας
χαρές, λῦπες, θὰ γνωρίσεις στὸ γύρισμα τοῦ χρόνου.
Ἀγκαλιὲς στὸ φῶς τῆς ἡμέρας, στῆς Σελήνης τὸ Θάμπος.
Λουλούδια θ' ἀνοίγουν στὸ διάβα σου.
Ὀπαδοὺς θὰ ἀπαιτήσεις
Θὰ σὲ ποῦν ἀρχηγό, ἀλήτη θὰ σὲ ποῦν.
Ἔρωτες θὰ γευτεῖς στὸ κορμὶ τῆς γυναίκας.

Αὐτὰ εἶπε· ὁ κρατώντας τὸ σπαθὶ
ὅπου τὴ μοῖρα μου ὅριζε...

Τάκης ΣΥΡΕΛΛΗΣ

4-2-2010

Elysion

HOTEL

Η νέα πρόταση υψηλής φιλοξενίας και ξεχωριστών εκδηλώσεων. Ένας χώρος που συνδυάζει αρμονικά το μοντέρνο με το κλασικό, τις minimal επιρροές με την καλαίσθητη διακόσμηση, το νέο με το οικείο, κατάλληλος για κάθε είδους κοινωνικές και επαγγελματικές δεξιώσεις και εκδηλώσεις.

Απολαύστε τη διαμονή σε ένα από τα ευρύχωρα δωμάτιά μας και αφήστε τις εκλεπτυσμένες γεύσεις του chef να σας παρασύρουν σε ένα ταξίδι αισθήσεων.

Νεάπολη Μυτιλήνης • Τηλ: 22510 61531 - 2 • Fax: 22510 61294 • www.elysion.gr - info@elysion.gr

I.S.S.N: 1791-4272